СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 253. Джерзі Сіти, Н. Дж., вівторок 31-го жовтня 1939. No. 253. Jersey City, N. J., Tuesday, October 31, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ в злучених державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею злучених держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

АМЕРИКА ОБВИНУВАЧУЄ СОВЄТИ В СПРАВІ "СИТІ ОФ ФЛИНТ"

ВАШИНҐТОН. — Американський уряд вислав через свого амбасадора в Москві протест на руки совєтського уряду за те, що Совєти з розмислом подають баламутні вістки в справі корабля „Сіті оф Флинт"; що вони той корабель видали німцям, хоч зпочатку були інтернували німецьку залогу; та вкінці, що вони із зневагою потрактували американського амбасадора Стайнгарта, змушуючи його півтора дня ждати на побачення з підкомісарем заграничних справ Совєтів, Патьомкіном. В американських урядових колах уважають вістки, начебто Америка осягнула дипльоматичну перемогу вже тим, що Совєти відпустили корабель на воду, фальшивими і випливаючими з совєтської пропаґанди. Бо відпускаючи цей корабель на море під німецьким командуванням, а з американською залогою як полоненими німців, Совєти наразили цей корабель на великі небезпеки. Цей корабель тепер продирається крізь блькований англійськими кораблями смугу і йому грозить кожної хвилини затоплення.

ЗАКОНОПРОЄКТ, ЩО ПОВАЛЮЄ ЕМБАРҐО, В ПАЛАТІ ПРЕДСТАВНИКІВ.

ВАШИНҐТОН. — Законопроект сенатора Питмена, що пару днів тому перейшов більшістю голосів у сенаті, прийшов тепер на наради до другої конґресової інстанції, палати представників. Коли й тут він перейде та підпише його президент, він стане законом. У палаті представників цей законопроект також натрапляє на завзятих противників, але над ним уже не будуть так довго дискутувати, як у сенаті, а то тому, що всі арґументи вже були вичерпані в сенаті і непотрібно їх повторяти. Конґресмени вже мають свою вироблену думку в тій справі. Замітне те, що на кількасот представників лиш мала більшість буде голосувати за ту зміну; так обчисляють навіть самі прихильники цеї зміни. Вони кажуть, що більшість буде виносити десь коло 30 голосів. Зате противники повалення ембарґа кажуть, що хто зна, чи взагалі буде більшість; можливо, що ще той проект цілком відкинуть.

Коли цей законопроект буде ухвалений, або відкинений, урядові кола будуть прямувати до того, щоб цю надзвичайну сесію конґресу замкнути і конґресменів розпустити додому, до чергового року. Та є багато таких конґресменів, які не хочуть розпущення конґресу, бо кажуть, що в тих напружених хвилинах конґрес усе повинен радити та слідити за тим, що робить уряд.

КОНҐРЕСМЕН ДАЄС ВІДПОВІДАЄ ПРЕЗИДЕНТОВІ.

ВАШИНҐТОН. — Голова комітету досліду неамериканських активностей, конґресмен Даєс, виголосив через радіо програму, в якій з оґірченням заявив, що президент Рузвелт та його ціла адміністрація, не лише, що не помагають йому в його обовязках, у справі дослідів неамериканських активностей, але на кожному кроці йому перешкоджають. Головно осуджував Даєс виская президента про опублікування списку здогадних комуністів, яке то опублікування президент назвав „гидким поступованням". Даєс говорив, що можливо президент має більший розум від нього і краще визнається в справах. Але коли так, то чому президент не протестував тоді, коли його комітет опублікував листу німецького „Бунду"? Чому президент не протестував, коли в той самий спосіб був опублікований список „срібних сорочок"? Тоді це не було „гидке поступовання", з оґірченням завважував Даєс. Щойно коли комітет опублікував список комуністів, президент назвав це „гидким поступованням". Даєс далі заявляв, що він має незбиті докази, що сотки, а навіть тисячі комуністів сидять на важних федеральних становищах і тихцем плянують комуністичний переворот в Америці. В цій справі муситься щось зробити, говорив він. А коли президент буде перешкоджати йому в його роботі, то він зрезиґнує. Бо він не хоче одних осуджувати, а інших за туж саму перевертну роботу вибілювати, казав Даєс.

ПОСАДНИК ПЕРЕСТЕРІГАЄ ПЕРЕД БРАКОМ ВОДИ.

НЮ ЙОРК. — Оглянувши збірники води, що доставляють місту Ню Йорк воду, посадник Ля Ґвардія сказав, що внаслідок малих дощів ці збірники мають тільки 40% тої води, що нормально мають. „Молімся всі до Бога, щоб упали дощі, поки замерзне вода, говорив посадник, „бо інакше десь під весну Ню Йорк готов відчути гострий брак води". Посадник апелював до мешканців, щоб упродовж зими ощаджували воду й не витрачували її марне.

ХАРАКТЕР ОСНОВОЮ ДЕМОКРАТІЇ

САН ФРАНСІСКО. — Адмірал Бирд, який отсе вибирається в підбіґунові околиці, виголосив через радіо промову, в якій сказав, що основою свободи і демократичного устрою є характер. Без глибокого характеру людина не заслугує на волю та мусить її втратити.

400,000 ЛЮДЕЙ НА ВИСТАВІ

Минула неділя була останньою неділею цього року на Світовій Виставі в Ню Йорку й тому мабуть виства притягнула в той день найбільше число людей за ввесь час тривання вистави, з винятком одного дня. Було всіх відвідувачів 419,638, а крім цього 30,306 осіб мали робітничі карти.

ПІЛЬОТ УБИВ СПІВПАСАЖИРА

Ернест Плеч признався перед стейтовою поліцією Індіяни, що підчас лету літаком він убив вистрілом з револьвера свого товариша лету, Карла Бивенса, і викинув його тіло з літака в гущавину. Після вбивства Плеч мав намір поповнити самогубство, скерувавши свій літак на стодолу батька, але, побачивши родичів, стратив відвагу й тільки махнув їм рукою на привіт.

Хоча Плеч говорив поліції зовсім свобідно про свій учинок, мотиви його ще не ясні.

СЛІПІ РОЗВИНУЛИ БИЗНЕС

Кілька сліпих людей, що рік тому почали в Шікаґу, Ілл., кооперативну робітню, на котру кожний з них дав 1 доляра, зробили за рік бизнесу на 12,000 долярів і мають нині товару вартости 2,000 долярів.

ПЕРШИЙ КОНЦЕРТ ПАНІ ЛЕПКОВОЇ

НЮАРК. — Минулої неділі вечором відбувся в салі „Українського Центру" в Нюарку перший концерт оперової співачки, пані Ольги Лепкової, що недавно прибула з Европи і по удалім концертовім турне по Канаді розпочала низку своїх концертових виступів в Америці. Пані Лепкова відспівала кілька пісень і композицій своїх та чужих композиторів. Серед українських пісень слідний був новий і відсвіжений репертуар. Пані Лепкова в співі виявила гарний оперовий голос, добру техніку і мистецьку інтерпретацію, чим уцілості захопила слухачів, що дамагались надатків. Акомпаніювала пані Ольга Ляхович. Людей було коло пятсот.

ЧИ НЕ ВНУТРІШНІЙ РОЗКЛАД?

ПАРИЖ. — Чому Німеччина отягається вже два місяці вести війну на західньому фронті? Ось це питання, яке пробують ріжні знавці розвязати, підкреслюючи, що теперішня німецька тактика є противна тому всьому, що досі було. Бо досі Німеччина була відома завжди зо свого скорого наступу. Толкують собі це тепер головно одним: у середині Німеччини щось не до ладу.

АРЕШТИ В ЧЕХІЇ

ПРАГА. — Арештовано більшу скількість осіб з демонстрацій, влаштованих з нагоди чеського „Дня Незалежности". Німецька влада побоювалася, що готово прийти до більших заворушень у цілій Чехії. Того не було, тому і не буде за всякою правдоподібністю масових арештів. Зате будуть гостро покарані ті, що їх арештовано.

КАЛІФОРНІЙСЬКА „УТОПІЯ" МАЄ ШАНСИ

САН ФРАНСІСКО. — За обчисленнями знавців, каліфорнійський плян, знаний також під назвою пляну „шинки і яєць", який пропонує, щоб усі люди поверх 50 року життя що четверга діставали по $30 пенсії, здобуває чимраз більше прихильників. Так виходить, що цей плян у наступних виборах, 7 листопада ц. р., дістане більшість. Прихильники цього пляну кажуть, що коли піде більше грошей у рух, то люди будуть більше їх витрачувати; фабрики підуть у рух, люди дістануть роботу, зникне безробіття, на яке уряд витрачує великі гроші. Противники кажуть, що це потягне за собою інфляцію і руїну каліфорнійського стейту.

КЛІВЛЕНД. — Подібну справу мають до вирішення й виборці стейту Огайо. І там вони будуть голосувати над пляном пенсій для людей поверх 60 літ. Вони малиб дістати що місяця по $50, коли вільні, а $80 діставав би чоловік, коли має жінку. Серед населення огайського стейту також і цей плян має велику популярність.

АРЕШТИ В СЛОВАЧЧИНІ

БІЛҐОРОД. — Зо Словаччини доносять, що там зростає постійно невдоволення до Німеччини. У звязку з тим арештовано декілька визначних словацьких провідників, як директора словацьких залізниць Івана Веста, письменника Е. Ярослава, бувшого міністра І. Дерера і інших.

ЖИДИ ВИБРАЛИ ЗБІРКОВИЙ КОМІТЕТ

НЮ ЙОРК. — Федерація жидівських організацій вибрала комітет збірок на цілі Палестини. Американські жиди поставили собі за ціль зібрати цього року на Палестину сім і пів міліона долярів. Головою комітету є судья Медалія.

ТЕПЕР КЛЕНУТЬ СТАЛІНА

НЮ ЙОРК. — Ново створена „ліґа проти диктатури і фашизму", що обєднує в собі тих комуністів, які ще недавно піддержували Совєти, влаштувала минулої неділі в Менгетен Сентер масове віче, на якім бесідники кляли Сталіна та його режим, називаючи його „зрадником робітничих інтересів". Бесідники говорили, що передтим симпатизували з Совєтами, бо вірили, що вони є проти гітлеризму. Але останній пакт Гітлера і Сталіна розкрив їм очі і вони перестали бути „комуністами" й тепер будуть гостро поборювати Совєти.

КУДИ ЗВЕРНЕНІ ОЧІ СОВЄТІВ?

ЛОНДОН. — Басарабія є тепер у центрі совєтської політики. Поза нею глядить Москва на нафту в Ірані і на китайський Туркестан, і то особливо тому, що туди сягають також і очі націстичної Німеччини.

ОБВАЛ СТІНИ.

Підчас розбирання будівлі відомого в Ню Йорку театру Гіподром обвалилася стіна. На щастя, люди на час побачили небезпеку, й упадок сотки тон румовища не потягнув за собою ніякого нещастя.

ЗО ЛЬВОВА ВИХАЛА ДЕЛЕҐАЦІЯ ДО МОСКВИ

МОСКВА. — Совєтська пресова аґенція подає, що зо Львова виїхала делеґація з 660 осіб до Москви, щоби повідомити Верховний Совєт, що Народне Зібрання постановило ввести в Західній Україні совєтську владу, а край прилучити до СССР. Приняття цеї заяви буде правдоподібно першою точкою нарад нагло скликаного Верховного Совету, якого надзвичайну сесію, як догадуються, скликано в першу чергу для проголошення совєтсько-німецького военного союзу.

Подібна делеґація з Білоруси.

Та сама аґенція подає далі, що з Білоруси приїде до Москви делеґація, подібна до тої, що виїхала зо Львова, і також на те, щоб зложити перед Верховним Совєтом заяву про введення совєтської влади в Білорусі й обєднання з совєтською Білоруссю і СССР.

ПРОКЛЯМАЦІЯ НАРОДНЬОГО ЗІБРАННЯ.

МОСКВА. — Народне Зібрання Західньої України вирішило конфіскату великих земельних посілостей, у тому і церковних, і націоналізацію банків та промислу. У львівському воєвідстві, як подає совєтська пресова аґенція, розділено між безземельних і малоземельних 1,792,000 акрів землі. Ними наділено 78% сільської людности. Малих селянських господарств не конфісковано. Яких 33,000 осіб стали перший раз власниками землі. Побільшено земельне посідання 175,000 малоземельних, а 22,000 родин дістали по одній корові. У вступі до проклямації Народнього Зібрання згадується за Польщу як ту, що опирала свою владу на гнобленні українців, білорусів і польських робітників. Зазначується, що вона вже перестала існувати, а червона армія простягає руку братньому населенню Західньої України, звільняючи його зпід ярма дідичів і капіталістів. Далі кажеться про те, що совєтська влада під проводом комуністичної партії піднесе край економічно й культурно.

І ТУТ СТАЛІН НА ПЕРШОМУ МІСЦІ.

МОСКВА. — Народне Зібрання Білоруси, що радило в Білостоці в такий самий спосіб, як Народне Зібрання Західньої України у Львові, вибрало, як подає совєтська аґенція, своїм почесним президентом — Йосифа Сталіна. І як у Львові, так і в Білостоці зложено окремі подяки Сталінові за „визволення".

ПОЛЬЩА ПРОТЕСТУЄ, АЛЕ ПРОТИ НІМЕЧЧИНИ.

ПАРИЖ. — Польський уряд заложив перед ріжними державами, а також у Ватикані, протести проти німецького поділу Польщі. Але не згадує у тих протестах нічого за те, що діється на західньо-українських і білоруських землях. Зокрема польський уряд подає, що ті німці, які осідають тепер на польських землях, будуть звідтам виселені, як тільки війна скінчиться, очевидно переможно для Польщі, в що вона не сумнівається.

ЗА ОБЄДНАННЯ ХРИСТИЯН.

РИМ. — З нагоди висвячення 12 нових епископів, а між ними перший раз в історії католицької церкви двох епископів-муринів, папа звернувся з відозвою до всіх визнавців науки Христа до спільної акції для оборони цієї науки перед поганством і атеїзмом, що їх тепер ширять Совєти і Німеччина. Згадуючи, що Совєти і Німеччина знищили католицьку Польщу, папа зазначує, що тепер іде наступ на Францію й Анґлію, де є релігійна свобода. Усім християнам, каже папа, треба тепер поставити спільний фронт боротьби зо спільними ворогами християнства.

ЛИТВА ДАКУЄ МОСКВІ.

МОСКВА. — Совєтський премієр Молотов одержав від литовського премієра Черніюса телеграму з подякою за те, що Совєти допомогли Литві відзискати Вильно. Молотов відповів, що дружба між Совєтами і Литвою вийде обидвом державам на добре.

СОВЄТИ ЗАГОВОРЯТЬ ЗА МИР.

ЛОНДОН. — В англійських урядових колах панує переконання, що не можна собі легковажити совєтської допомоги Німеччині, бо є познаки, що Совєти таки допомагають Німеччині сирівцями і золотом. Тому, кажеться у тих колах, треба вважно слухати того, що скаже совєтський премієр Молотов, коли говоритиме на Верховним Совєті про напрямні совєтської політики. Рахуються з тим, що він певно заговорить іще раз про мир і це готово бути останнє слово перед широкою німецькою офензивою на заході.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

В Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ ЦЕ ПО ДЕМОКРАТИЧНОМУ?

В анґлійській палаті лордів зайшла дуже цікава дискусія на тему відношення Анґлії до справи загарбання Советами тих західньо-українських і білоруських земель, що їх свого часу загарбала в насильний спосіб Польща. Йшло про те, чому Анґлія не виповідає війни Советам, що разом з Німеччиною поділили Польщу.

Не входимо тут у подробиці дебати, а підкреслимо тільки те найважніше, що заявив британський міністер заграничних справ, Галіфакс. В першу чергу він узяв Совети в оборону, заявляючи, що вони не напали на Польщу, а тільки заняли західньо-українські й білоруські землі задля своєї оборони, щоб не допустити на ті землі Німеччини. Далі підкреслив Галіфакс, що в данім випадку важне те, що Совети посунулись на згаданих землях до лінії Керзона, себто до тої лінії, яка була назначена британським міністром заграничних справ у грудні 1919 року як східня границя нової польської держави і яку він пропонував в імені Великої Британії приняти на мировій конференції у Версаю.

Американські кореспонденти, подаючи звідомлення про цю дебату, виразно зазначують, що є така загальна опінія, що навіть якби Анґлія вийшла переможно з війни з Німеччиною, то Польща вже не дісталаб на сході більше землі, як по давню лінію Керзона.

Тій цілій дебаті не можна би по правді нічого закинути. Дипльоматичний викрут Галіфакса, що виправдує московський наїзд, можнаб розуміти як маневр, що намагається за всяку ціну не довести до цього, щоб виглядало, що Анґлія повиннаб заложити перед Советами спротив проти загарбання Західньої України і Білоруси й виповісти їм війну, що булоб властиво одиноко льоґічним. Але зате цілком є дивним, що не згадано підчас цеї дебати цілковито за народи, що замешкують загарбані Советами землі. А чейже і та теперішня війна ніби ведеться за принцип охорони безборонних народів, якими намагаються розпоряджувати такі особи як Сталін і Гітлер за своєю забаганкою, шляхом насильства і терору. Ось тому, згадуючи за лінію Керзона як західню границю Польщі, не можна було британському міністрові заграничних справ не знати, що з тою лінією є також звязана і західньо-українська державність, яку знищила Польща при збройній і грошевій допомозі аліянтів. А далі: чи можна говорити раз-у-раз про демократичні ідеали, про потребу нового й справедливого ладу в Европі, про охорону перед нападами на безборонних, а в тому самому часі мовчанкою поминати наїзд на українську землю, де була тому 20 років українська держава, не протестувати проти того, що там Совети закріплюють московсько-советську владу? Інакше не можна відмовляти і Гітлерові права закріплювати своє право в Чехії, Мораві й Польщі. Тому як є протест анґлійської демократії проти насильства, то як можна, щоб його не звернути також і проти найновішого насильства Сталіна, зверненого проти Західньої України і Білоруси?

НАЦІСТИ І ФАШИСТИ В КАНАДІ

(Від канадійського кореспондента „Свободи").

Недовго перед вибухом війни в Европі писали канадійські фашисти, що мають 2,500 синьосорочників в одностроях на всіх 30,000 своїх членів. Канадійський загал був немало здивований, коли на знимці з Торонта, Онт., поміщеній у часописах, побачив шість членів королівської канадійської артилерії в одностроях, сидячих у першім ряді на фашистівськім мітінґу в салі при Квін вулиці і Доверкорт Ровд у Торонті.

Було це з початком 1938 р. Про цей мітинґ мав висказатись полковник Ф. Е. Одлом О. К.: „Фашистівська партія є піввійськовою орґанізацією".

У березні 1938 р. головні фашистівські ґрупи в Канаді згодилися злучитись в одну партію і зїхатись у Кинстоні, Онт., щоб створити нову орґанізацію.

Ооголошення про злиття цього руху появилось у спеціяльним виданні „Кенедіян Фашист", орґані Націоналістично - Соціялістичної Християнської Партії в Канаді з осідком у Монтреалі. Інші орґанізації фашистів були: „Ди Кенедіен Нешоналист Парті" у Вінніпеґу, якої „чіфом" був Вилйем Гвайттейкер, що вже помер, і Джозеф К. Фар, президент Ради Ди Кенедіен Нешонал Парті в Торонті.

Негайно по скликанні конвенції у Кинґстоні видали всі три „чіфи" хвальковаті заяви з перебільшеною скількістю своїх членів.

Джозеф К. Фар подав у „Торонто Телеґрам" з 9. березня 1938 р.: „Маємо 12,000 членів в Онтеріо, з котрих 8,000 живе в Торонті, а до яких належать молоді люди, адвокати, лікарі і бизнесовці.

У розмові з кореспондентом Ню Йорк „Нейшон" сказав француз Адріян Аркан, „ч і ф" „Нешонал Юніти Парті", про якого кажуть, що був приятелем Гітлєра, що його орґанізація числить коло 80,000 у провінції Квебеку".

Два тижні пізніше він заявив, що його орґанізація складається з 25 до 30 тисяч членів, а людей в одностроях має 2,500 і що спеціяльне членство мають ті, що заплатили $25 або більше на рік.

У тім часі фашистівські ґрупи почали вести свою аґітаційну роботу більш отверто в злуці з німецькими та італійськими ґрупами, а німці - канадійці та італійці - канадійці стали діяльними членами новозаснованої партії.

Одначе скликана в Кинґстоні конвенція цілковито не вдалась. Мешканці міста під проводом „Канадійського Леґіону", „Синів Шотляндії" і „Лоял Орендж Ладж" та 22 професори університету Квінс так гарно і гостинно приняли непрошених фашистівсько-націвських гостей, що ті рішили свою конвенцію перенести до Торотна. Також і міська рада в Кинґстоні видала заборону на відбуття цеї конвенції (Квін Сити).

К Квін Сити фашистам не повелось ліпше як у Кинґстоні. З бідою вдалось їм винаняти Галю Месі (Месі Гол), де зібралось ледви 1,000 фашистів. Того самого вечора було приявних на антифашистівськтім мітинґу в Мейпл Ліф Ґарденс 10,000 осіб.

Небаром фашисти почали показувати свої зуби. У хвальковатій заяві з 10. червня 1938 р. „чіф" Джозеф К. Фар заявив: „Маємо більш як 300 членів у міліції в Онтеріо, а з того 240 у Торонті".

Коли фашисти звернули свою увагу на міліцію, стало очевидним, що вони поважно носяться зтим, щоб викликати непослух серед збройних сил короля і підготовити базу до протиурядової діяльности. Крім цього почали відбуватися військові вишколи у фашистівських галях у Торонті та Монтреалі. Вони були частиною щотижневої рутини Нешонал Юніти Парті під тодішню пору.

Запитані про присутність канадійських жовнірів в одностроях на фашистівських мітінґах, високі військові достойники не здавали собі вповні справи з небезпеки фашистівської діяльности серед канадійського війська.

Полковник О. С. Голинрейк, командант Королівської Канадійської Артилерії, мав сказати відносно Нешонал Юніти Парті такі характеристичні слова: „Не бачу причини, длячого член міліції не мав би бути членом цеї партії в приватнім житті".

Те саме становище заняв бриґадієр Г. П. Елкинс з мілітарного дистрикту ч. 2, який відповідно до слів „Торнто Стар" з 7. червня 1938 мав сказати: „Якщо люди є в цивільнім одягу, вони можуть бути приявні на мітінґу". Що дотичить його особисто, то бриґадієр Елкинс сказав, що він не накаже ніяких доходжень відносно приявности 6 вояків артилерії на мітінґу „чіфа" Аркана (француза).

Кілька днів пізніше було вийшло на яву, що членові Торонтонського Шотляндського Реґіменту дали фашисти заняття. У тім особлившім випадку полковник Ф. Е. Одлом заявив: „Я знаю, що фашистівська партія старається про те, щоб мати в себе людей з мілітарним вишколом. Ця орґанізація є півмілітарною орґанізацією і тому людина з мілітарним вишколом є для них далеко більшим здобутком, як цивіль".

Дня 10. червня 1938 р. Джозеф К. Фар знову хвалився, що „Нейшоналист Партія" має своїх членів у Торонтонсько - Шотляндськім Реґіменті і Квінс Овн Райфлс як теж і в Роял Кенедіен Артилерії".

Не напотикаючи великої опозиції в пропаґандній роботі серед канадійської армії, фашисти щораз більше скріпляли роботу серед неї.

На недавні мітінґи „Нейшонал Юніти Парті" перед вибухом війни вчащали особи, яких самоходові дозволи (лайснеси) вказували на це, що вони є членами канадійської міліції.

Тепер, по вибуху війни, діяльність націстів і фашистів у Канаді притихла. Сам Адріян Аркан, „чіф" „Нейшонал Юніти Парті", дістав приказ від поліції припинити свою діяльність і сидіти тихо, що він дійсно приобіцяв твердо виконати.

Про щось таке як „Комітет Даєса", як це діється в Злучених Державах, де він розсліджує шкідливу діяльність т. зв. фашистів, націстів і комуністів, у Канаді нічого не чути, хоч тут проголошено стан воєнний між Канадою й Німеччиною. У таборах інтернованих нема багато націстів, але більше таких, що показувались нельояльними для Канади, або попросту не тримали язика за зубами. Та канадійський фашизм, якщо вірити деяким канадійським політикам, а навіть дипльоматам, пересяк обидві старі канадійські партії, консервативну й ліберальну, що на переміну є при владі в Канаді і готов бути накинутий канадійським низам згори, від уряду. Можна в це вірити або не вірити, можна з цього сміятись або трактувати цю справу серіозно, одначе таке каже В. Д. Геридж, бувший канадійський посол до Вашинґтону, шваґер бувшого консервативного премієра Р. Б. Бенета, сам член канадійської консервативної партії й великий багач у Канаді. Цей політик, що взявся рятувати канадійську демократію перед загрожуючим її фашизмом, став творцем нової партії реформи в Канаді, яку назвав „Новою демократією" й саме цього року на весні розпочав виборчу кампанію по цілій Канаді, щоб членам і прихильникам „Нової демократії" промостити дорогу до отавського парляменту, а навіть запевнити їй більшість у парляменті і дати владу в Канаді. Цей самий п. Геридж, промовляючи 29 червня 1939 р. в Галифаксі на публичнім мітінґу, сказав між іншим таке: „Фашизм загрожує. Якщо ми не зможемо тепер здобути добробуту, демократія пропала. Фашизм запанує й час на реформу пропаде на завжди". За словами Гериджа, в Канаді треба перевести монетарну роформу, треба дати народові право реґулювати своїм кредитом, а відобрати цю владу від банків, бо лиш тоді вдасться запровадити добробут у Канаді Треба теж повалити обі старі партії, консервативну і ліберальну, а до цеї роботи треба запрягти всі поступові канадійські партії, як Сі-сі-ефську, тобто соціялістичну, незалежну лейбор парті, суспільнокредитовців, а навіть і комуністів. Тут треба додати, що федерація Суспільної Господарки, або Сі-сі-еф, відмовилась від спілки з Новою демакратією Гериджа, як балтійські держави, від ґарантії їхньої невтральности Советами. Дальше остерігав Геридж канадійців, що коли ліберали побідили би при наступних загальних виборах до отавського парляменту, то вони створять юнійний уряд з консерватистами і заведуть у Канаді фашизм. Буде це отже фашизм згори, накинутий підступно канадійським масам обома старими партіями. Дарма д-р Меніон, провідник консервативної опозиції в парляменті, клявся на все святе по своїх вічах, що він не фашист і що навіть його політичний противник, провідник лібералів і канадійський приміер McКензі-Кінґ не є ніякий фашист. Геридж уперся на своїм і каже, що вони оба фашисти і хочуть завести фашистівський режім у Канаді. До спілки взяв собі Геридж суспільно-кредитового премієра Алберти, В. Ейбергарта, що то давав, але не дав 25-долярові дивіденди місячно всім дорослим албертійцям і хотів запровадити цензуру преси в Алберті, але йому в тім перешкодили ліберал ґубернатор Алберти Бовен, що не підписав ухваленого леґіслятурою зокону, та ліберальний отавський доміняльний уряд, що уневажнив цей закон, хоч він нібито має нахил до фашизму. Тепер суспільно - кредитовці в Алберті при наступних виборах будуть кандидувати як нові демократи, а не суспільно кредитовці, і будуть боронити загрожену демократію в Канаді разом з комуністами перед по фашистівськи настроєними лібералами і консерватистами. От так менше - більше представляється цей загрозливий фашизм у Канаді. Мабуть не дуже боїться він таких противників як нові демократи, що бажали би собі цензури преси і їх спільники комуністи, що вже давно замучили демократію. Одначе при тім всім треба памятати, що Канада це покищо „фрі контрі" і тому кожному вільно писати і говорити, що хоче, хочби найбільшу неправду й нісенітницю!

Туреччина і Совети

Москва, використовуючи европейське замішання та одержавши спеціяльну згоду Німеччини, пустила всі свої сили в рух. І так, коли на півночі йдуть торги за Фінляндію, не менший натиск кладе Москва й на полудневий фронт, Туреччину.

Довгі тижні сидів у Москві міністер заграничних справ Туреччини, Шукру Сараколлю, та вів переговори з Молотовом та Сталіном у справі підписання пакту з Туреччиною. Москва таки числиться з тим, що Анґлія та Франція можуть виповісти війну Росії, отож хоче забезпечити собі полудневі кордони. Ключ до них держить Туреччина, бо вона після конференції в Монтре одержала виключні права замикати чи відчиняти Дарданелі.

Росія памятає дуже добре, що означає така можливість. Підчас кримської війни (1854—1856) анґлійська фльота багато нагнала страху московській армії. Це саме стоїть перед Сталіном і тепер.

Анґлійська преса далі доносить уперто про нагромаджування червоних дивізій на границях Туреччини. Хоч советський уряд, як і турецький спростовують такі поголоски, проте вони не є без підстави.

Переговори Советів з Туреччиною розбились, бо Туреччина опиралася всіми силами советським домаганням. Вона відмовилася визнати поділ Польщі між Німеччину та Советський Союз, а також відкинула пропозицію Москви створити новий балканський бльок під „проводом та протекцією" Советської Росії та Німеччини, як теж не визнає територіяльних претенсій Болгарії та Росії до Румунії щодо Добруджі й Басарабії.

Тепер Туреччина є по стороні Анґлії й Франції. Але не є зобовязана брати участь у війні проти Советів. Це є вигідне для неї й для аліянтів, які стараються саме через Туреччину відтягнути Совети від Німеччини.

Микола Голубець.

За Український Львів

(Епізоди боротьби XIII.—XVIII. в.).

(11)

X.

Сказав хтось слушно, що історія має звичку повторюватися. Порівнюючи часи Хмельниччини з недавнім минулим, матимемо зразковий примір для того. Наперед — нечиста совість, опісля паніка, а вслід за нею усилена діяльність ріжних охран, народових орґанізацій, доноси, провокації, тюремщина й екзекуції. А все те тільки у відношенні до „внутрішнього" ворога, бо „зовнішній" був застрашний і замогучий.

Згадавши про обвинувачення українця Юрія, не можемо п о м и н у т и й підозрінь, які кинуто тоді на львівського владику Арсенія Желіборського. В якогось незнаного ближче Ярему, якого буцімто приловлено на шпіонажі в користь Хмельницького під Галичем, вмовили львівські інквізитори на тортурах, що він стояв у звязку в владикою. Желіборським, який мав післати Хмельницькому три бочки пороху й куль та лист із заявою, що в моменті, коли Хмельницький стане під Львовом, православні передадуть йому місто. Очевидно це підозріння не перешкодило потім полякам просити Желіборського, щоб той заступився за містом перед Хмельницьким.

А тимчасом, хоч Хмельницький іще був далеко від Львова, то милевим проміннням від його таборів розходилось кругом полумя визвольної революції; яка, за словами тогочасного охранщика, досягла вже самого Львова й передмість.

„Вже й у нас конспірації показуються; вже багато гільтайства по ночах приїздить і виїздить; вже відбуваються ріжні зібрання по церквах та по ярах і передміських долинах; вже нам Русь послушенство виповідає!"... Щож було робити? Панове райци потягли підозрілих українців на ратуш, але нічого певного їм закинути не могли, а дражнити їх було в той гарячий час небезпечно. Поляки тільки закусували зуби, а тимчасом готовилися до оборони, але що якийсь польський отаман появився у Львові, то, наговоривши багато, виманчував гроші й воєнні припаси, виходив ніби проти Хмельницького, а на ділі брав ноги за пояс і втікав подальше бойової лінії. А тимчасом пилявецький розгром тільки завершив паніку, що й без того шаліла в місті. Що тільки могло тікати — тікало наосліп, хочби до Торуня, чи Данціґу поміж німців, щоб тільки подальше к о з а к і в. Львів став наче тільки передишною станицею для тих, що втікали перед козаками, а був між ними й кровожадний Ярема Вишневецький! Про людське око збиралися вони на наради, вирішували орґанізацію оборони, навіть для підбадьорення розсікли шаблями одного чи двох „українських шпіонів", але, як тільки наради кінчилися, мякла їхня бута, а військові кадри розпливалися, якби їх і не було. Все потратило голови, впевнившися, що „нема ніякого сумніву, що поміж людьми грецького обряду нема ні віри, ні чести; від них то певне нам загибіль приходить".

А тимчасом ця „загибіль" стала вже під міськими мурами; вдарено в дзвони й у барабани. „Та не так гук барабану вдаряв в уха й серце всіх, як плачливий голос довбуша, що закликував вписуватися до оборонців Львова й обіцював твердо по три таляри денно"... На мурах і баштах міста стало коло 3,500 людей, при чому вежу Успенської церкви доручено... жидам. Українців, як „антипанствови елемент", усунено в тінь. Їх так боялися, що навіть зняли з церкви залізне било, яке служило тимчасово замісць дэвона, „щоб зрадним биттям не скликувало грецької віри до зброї"...

Вечором дня 7. жовтня появилися на Вовчій Горі при покутському шляху (нині Зелена вулиця) громадка кінних людей, між ними один на сивому коні. В місті рішили, що це сам Хмельницький „розглядає терен і шукає пригідного місця для завтрішнього наступу"... Рівночасно звужувався перстень козацьких і татарських військ довкола Львова.

Хмельницький не мав наміру брати Львова і тому тратив час на облогу й переговори, але це саме підбадьорило обложених поляків не проти Хмельницького, але зновуж таки проти свойого „внутрішнього" ворога. Тоді то, за словами очевидця, „гнів багато правовірних громадян упав на мешканців-українців, без жадного доказу їх вини. Не помилувано навіть слабшого полу, закидуючи йому затроювання, чарування й тайні змови з ворогами. І не дано їм можности боронитися, хоч вони простягали благально руки, кидалися часто на землю, ридали, бючи себе в груди й лиця; це саме ще більше підбивало ворожий настрій до них, бо, мовляв, надмірний жах обвинувачує совість".

Безсильні супроти озброєного противника, який держав їх у залізних кліщах, львівські вшехполяки виладовували всю свою злість на безборонних українцях, в першу чергу на жінках, між якими була мати з 12-літньою дочкою, яку засікла юрба „патріотів" на ринку за... чари. А коли мати падала під ударами розяреної голоти, кликнула дочка: „Ви мою маму вбили, що правда, але я вмію значно більше". Тоді і її розторощила глупа забобонна юрба „культуртреґерів".

Масакра українців на більшу скалю мала місце і в монастирі львівських бернадинів, де за словами літописця „Руси, що било поутікали для оборони на пятсот і болша постинанб, также в місті на ратушу, на валах". А інше джерело говорить, що „бернадини много благочестивих от Русі тайно побивша полн колодязь тіл мертвих наверґоша..." Понад 20 українців заколено під замітом зради й на Високому замку.

Вістки про страшні погроми й екзекуції над українцями в місті розпалили облягаючих козаків до завзятого наступу, який міг обернути польський Львів в одно велике цвинтарище, але Хмельницький, маючи інші тактичні наміри, казав трубити до відвороту. Хмельницькому залежало на цілості Львова навіть за ціну власної непопулярности. А з цього користала львівська голота...

Силою договору, за ціну смішно низького окупу відступив Хмельницький зпід Львова, а за ним розвіялися всі надії українських львовян на своє спасення...

XI.

Хмельницький в і д с т у п и в зпід Львова, але львівським українцям довелося заплатити рахунок за свої сміливі мрії про визволення. В першу чергу наложено на них львину частину виплаченого татарам окупу. Сама Ставропигія мала заплатити 3,492 зл., але поки братство оглянулося за готівкою, поляки напали на його будинок і силою награбили в ньому майна на 27,398 зл. Вслід за цим грабунком почалися слідства, арешти та скороспішні суди, жертвою яких упали десятки й сотні українців з міста й передмість, яких убивано на палі, рубано голови й топлено. Розшалілася ця пімста щойно тоді, коли поляки побачили, що Хмельницький направду відступив від Львова...

Автім, поки Хмельницький хоч і з віддалення кидав свою могутню тінь на Львів, львівські патріоти час до часу притихали, а навіть на конвокаційному соймі вдалося львівським українцям здобути кілька прихильних грамот. Але як тільки зоря Хмельницького почала блідпути, почала у Львові підіймати голову й гидра приспаної нетерпимости.

(Далі буде).

НА РІЖНІ ТЕМИ

МОЛИТВА ЗА ГІТЛЄРА.

Війна викликала сильну розбіжність поглядів. Навіть на зборах церков через війну зазначуються різкі ріжниці.

На зборах так званого презбитеріянського синоду в стейті Ню Йорк зайшла суперечка за те, як ставитися до Німеччини й Гітлера. Одні були за те, що треба бути невтральним і треба молитися й за Німеччину й Гітлера. Інші говорили, що це неморально й не по християнськи бути в думці невтральним.

Одні говорили, що вони не можуть молитися за цього „інтернаціонального бандита", а інші казали, що Америка, Франція й Англія помогли створити Гітлера. Один сказав, що це неморально присвячувати життя для боротьби проти Гітлера, а інший заявився за стару формулу рішення справи двобоєм, у цьому випадку між Гітлером і Чеймберлином. Навіть хочби Чеймберлин мав битися проти Гітлерового меча парасолею.

Голова зборів, закриваючи конференцію, закликав духовників зробити проповідальницю осередком миру й здорового розуму та звільнити її від чуттєвости, закаламученого думання й пропаґанди.

ҐЕНІЙ, ЧИ БОЖЕВІЛЬНИЙ?

З Лондону в Анґлії телеґрафують, що лондоський „Таймс" помістив лист одного читача про умовий стан німецького диктатора Гітлера. Автор листа стоїть на становищі, що Гітлер умово хвора людина.

Цей погляд стоїть у різкім противенстві з поглядом, який бачить у Гітлері ґеніяльну людину, себто людину, що сповняє річи, яких навіть дуже таланавиті люди не вміють доконати. Цей останній погляд це офіціяльний погляд у Німеччині, де Гітлера роблять просто непомильним.

Автором листа в лондонськім „Таймсі" є д-р Вилієм Бравн, директор Інституту Досвідної Психольоґії у відомім англійськім університеті в Оксфорді. Отже спеціяліст у справах умового здоровля. Погляд такої людини має велику вагу для безсторонніх людей. Та хто в справі Гітлера є безстороннім?

ЗНАВЦІ УМА.

Відома кожному мабуть є анекдота про заклад хитрого чоловіка за те, якої професії людей є найбільше в світі. Він казав, що лікарів, а щоб доказати свій заклад, підвязав собі зуби й пішов зо своїм противником на вулицю. І справді кожний чоловік, кого вони стрічали, давав йому якісь лікарські поради про те, як лікувати біль зуба.

Ця анекдота відноситься до давніх часів, коли люди, хорі на зуби, давали собі раду самі без лікарів. Нині людина з підвязаною щокою певно не знайшла би стільки охочих давати їй лікарську пораду, як давніше.

Всетаки з умовими недугами справа мається інакше. Як колись кожний мав якісь погляди на лікування зубів, так нині малощо не кожний чоловік уважається чимось у роді знавця умових недуг. Отже й про умове здоровля Гітлера кожний, що про нього чував, певно має вже „вироблений" погляд.

ГІТЛЄРОВА НЕДУҐА.

Через те нині навіть небезпечно говорити про таку справу, як умове здоровля Гітлера.

Всетаки, хоч кожний з нас має про цю справу зовсім добре вироблені погляди, не буде від речі подивитися, що саме каже цей англійський лікар умових недуг. Він бачив неодну умово хору людину й він певно може судити про цю справу краще, ніж кожний з нас, котрий при найкращих умовинах не бачив і тузина умово хорих. До того, як ми говоримо про чиюсь умову недугу, ми звичайно говоримо приватно; ми не важились би повторити своїх поглядів більше публично. Тимчасом д-р Бравн свої погляди про Гітлера публікує в ґазеті, знаючи, що кожне його слово буде піддане критиці.

Отже яку недугу знайшов д-р Бравн у Гітлері?

ХРОНІЧНА УМОВА НЕДУҐА.

Каже д-р Бравн, що Гітлер нездужає на хронічну недугу, звану параноя. Ця недуга має певні виразно означені признаки й має певний уже просліджений розвій.

До признак параної належить передовсім манія переслідування: людині здається, що її з усіх сторін оточують вороги. Ще іншою признакою цеї самої недуги є меґальоманія: хорому здається, що він є надзвичайною людиною, покликаною долею доконати якісь надзвичайні діла. Ще іншою признакою є вбивча манія: людина хоче нищити безпощадно тих, котрих вона вважає своїми ворогами.

Вислів про хронічність недуги треба розуміти так, що в багатьох ситуаціях людина може поводитися як зовсім умово здорова людина, але в інших ситуаціях, у котрих зачіпається її недугу, вона дістає щось у роді „умової бурі". Таких нападів людина дістає щораз більше і щораз частіше, поки остаточно вона не переміниться на вічно викрикуючого варята або знищить себе.

Д-р Бравн наводить факти з життя Гітлера, в котрих Гітлер поводився власне як людина, хора на параною. Один з таких нападів мав Гітлер підчас відвідин британського амбасадора Гендерсона перед виповідженням Німеччиною війни Польщі.

ГЕРОЙ, ЧИ ВАРЯТ?

Опис параної Гітлера, поданий д-ром Бравном, розкриває рівночасно, чому це так важко звичайним людям пізнатися на умовій недузі впливової людини.

Коли Гітлер дає вислів своїй хоробливій уяві про переслідування ворогів з усіх боків, між його слухачами знайдеться все багато людей, які мають подібні думки, подібні хорі думки. Під впливом Гітлерової красноручивости їх недуга закріпляється. І Гітлер для них не умово хора людина, але висловник їх поглядів.

Те саме діється, коли Гітлер говорить про своє високе післанництво. Між його слухачами певно знайдеться багато людей, які почуваються такими низькими й слабими, що Гітлерова тирада про високу місію на них ділає, як масаж на болючий мяз. І те саме діється, коли Гітлер закликує своїх слухачів винищити безпощадно ворогів, хто вони не були би.

Кажуть люди, які знаються на умових недугах, що в кожній людині є зародки умової недуги. Один психольоґ навіть сказав, що нормальною людиною є та, що є помірковано божевільна. Одначе нормальній людині вдається звести ненормальні божевільні тенденції на ніщо й перемінити їх на користь людства. Умово хора людина цього не потрапляє й вона жене до винищення інших і себе самого.

Ми знаємо, яку ролю відограв Гітлер у Німеччині досі. Яку ролю він іще відограє, дізнаємося аж пізніше. Покищо він іще при владі, сильний, впливовий, може навіть могучий. І тому для звичайних очей він велика й здорова людина; хочби там Бравни собі хоч що говорили, для людей, у котрих аґітація Гітлера знаходить симпатичні відгуки, це ґеній, великан, надчоловік.

Таким людям треба буде побачити кінець Гітлера й бачити наслідки його діяльности на Німеччині за ціле покоління, щоб вони могли сказати, що саме він собою представляв.

ПІД ЗАГРОЗОЮ ВІЙНИ.

Пані Фані Люконен, керівничка фінляндського Червоного Хреста, думає про рятування ранених на випадок російського наїзду на Фінляндію.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

МІННЕАПОЛІС, МІНН.

Виступ українців на святі століття міста.

Місто Міннеаполіс славило століття свого існування. Святкування відбулося в днях від 2—7 жовтня. На середу, 4-го жовтня, запрошено українців, щоби причинились до належного відзначення цієї події.

Клюб танцюристів та хор при українській православній церкві св. Михаїла дав у Міській Авдиторії півгодинну програму зо співами й українськими народніми танцями. Український виступ був принятий рясними оплесками з боку присутніх, яких було десь коло двох тисяч.

—o—

КЛІВЛЕНД, О.

Ще один союзовець у рядах професіоналістів.

Пару тижнів тому прибув до Клівленду з Аліквіпи, Пенсилвенія, молодий союзовець, п. Микола Шпук, що покінчив правничі студії у мішіґенськім університеті в Анн Арбор, Міш., де отримав наукові ступні А. Б. і Л. Л. Б. Він також здав правничі іспити в стейті Огайо і є допущений до лави адвокатів в обидвох стейтах: Мішіґен і Огайо. Родичі п. Шпука, Микола й Анна, походять з села Ротович, пов. Перемишль, Західня Україна, є вони членами У. Н. Союзу поверх 20 літ і мешкають у містечку Аліквіпа, Па. Вони тепер раді, що не жалували труду ані грошей і помогли свому синові добути вищу освіту.

Молодий адвокат Микола Шпук, якому недавно минуло 26 літ, також володіє добре українською мовою в слові й письмі. Є надія, що згодом займе відповідне місце в українськім народнім житті. Він одружися з українкою, бувшою панною Тересою Кіно з Мікіс Порт, Па. Мають синка на імя Кіндрат. Додам, що п. Шпук дістав посаду у федеральнім уряді і працює як дорадник в окружнім бюрі при Вейдж енд Авр Дівіжен, Стандард Білдінг, Клівленд.

Від себе бажаю молодому професіоналістові і союзовцеві (ще від дитини!) найкращого успіху!

О. Е. Малицький.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ПРИГОДА ЛІТАКА З МЕВАМИ.

Великий двомоторовий літак у Калґарах (Канада), який обслуговує трансканадійську повітряну лінію, мусів осісти на землю, коли на нього налетіло кількасот мев. Згинуло 136 птахів, а кілька влетіли у пропелер.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ.

ДІТРОЙТ, МІШ.

Ювилей У. Н. Союзу.

В неділю, 1-го жовтня ц. р., відбулось у нас ювилейне свято У. Н. Союзу з нагоди його 45-літнього існування. Свято відбулося заходами Центрального Комітету Союзових Відділів в Українськім Народнім Домі. Того дня у звязку з ювилеєм о. Побуцький відправив у місцевій церкві при участі великого числа людей Службу Божу з панахидою за померлих членів У. Н. С. При тім о. Побуцький виголосив гарну проповідь, підносячи в ній заслуги нашої орґанізації для українського народу та взиваючи людей вступати до цеї орґанізації, а передівсім вписувати туди свою молодь.

Звідтам присутні пішли до Народнього Дому і скоро заповнили салю. Там відбулась головна частина свята.

Предсідник Центрального Комітету Союзових Відділів, М. Головчак, в імені Комітету привитав присутніх та виголосив вступне слово, в якім зясував ціль цього свята. Далі передав провадження свята в руки головного контрольора У. Н. С., д-ра А. Т. Кібзея.

Першою точкою програми був виступ мандолінової орхестри під проводом проф. Курили. Орхестра відіграла американський гимн і гимн У. Н. Союзу, опісля кілька українських пісень та композицій, за що публика нагородила її рясними оплесками.

Далі був покликаний до слова адв. Йосиф Чарновський, котрий англійською мовою виголосив добре обдуману промову, представляючи в ній ті моральні й економічні основи, на яких був побудований У. Н. Союз. Ці основи мали на увазі не лише матеріяльні користі нашої еміґрації в Америці, але також моральні, плекання своєї культури, зберігання національних традицій, звичаїв, мови і т. д. Бесідник представив одного американського політика, п. Джефрейса, що тепер кандидує на посадника міста Дітройту.

Черговою точкою був виступ хору ім. І. Котляревського з Гемтремк під батутою п. Нахвостача, який виконав вправно кілька українських пісень. В дальшій програмі виступив з промовою український адвокат з Виндзору, д-р Яців, і розказав дещо зо своїх вражінь у часі минулорічної подорожі до Европи; зокрема розказав про той міст, що лучить Буковину з Галичиною, через який тепер поляки втікали до Румунії. Бесідник навязував також до справ У. Н. Союзу та говорив, що ця наша орґанізація є найбільшою зо всіх того роду українських орґанізацій на світі. Дальшим бесідником був о. Побуцький, який говорив, що серед перших піонірів, що закладали У. Н. Союз, були українські священики. Вони поклали багато заслуг у здвигненні цеї орґанізації. З жінок прошено до слова паню Юлію Шустакевич, яка побажала У. Н. Союзові найкращих успіхів у 45-ту річницю свого існування.

Тепер сказав кілька слів предсідник цього свята, д-р А. Кібзей, і покликав до слова гостя з Ню Йорку, головного рекордового секретаря У. Н. Союзу, п. Дмитра Галичина, котрий у своїй красномовній промові розказав про ті удари, які спадають на українців на рідних землях, а далі закликав усіх українців, що живуть на вільній американській землі, щоб гуртувались до своїх орґанізацій і в той спосіб творили силу, потрібну для кожної суспільности, що сама хоче жити і своїм покривдженим братам помагати. Згадавши про перших піонірів У. Н. С., бесідник підкреслив, що вони дбали не тільки про фінансові справи, але також займались усіми громадянськими справами, закладанням шкіл, будуванням народніх домів і церков, і т. д. Вони давали початок усьому. І ми мусимо нині продовжати ту Союзову традицію й не занедбувати нічого.

По скінченні промови д-р Кібзей попросив приявних, щоб зложити жертви як тимчасовий „залізний фонд", що при догідній хвилині буде вжитий на поміч українському народові. На закінчення ювилею всі приявні громадно відспівали український національний гимн.

Центральний Комітет Союзових Відділів у Дітройті й околиці.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Справа Народнього Дому.

Прочитавши в ч. 246 „Свободи" вислід нарад Комітету Відділів У. Н. Союзу в Ню Йорку, хочу отсим висловити свої власні думки про перебіг українського народнього життя в нашім місті, зокрема про можливості орґанізування української молоді. Чи можливо орґанізувати нашу молодь у таких інституціях, у таких приміщеннях, які ми маємо?

Згаданий союзовий Комітет, як подає у своїм звіті, розписав на ту тему анкету до всіх відділів У. Н. Союзу з Ню Йорку й околиці й запитував навіть, чи відділи обіцяють фінансову поміч, коли прийшлось би до будови модерного українського Народнього Дому в Ню Йорку. З відповідей виходить, що лише два Союзові відділи висказали охоту цю справу фінансувати, а це 361-ший і 204-тий. Оба відділи, як знаємо, не лише найбільші в Ню Йорку, але в цілім У. Н. Союзі. Числом своїх членів ті два відділи цілком певно далеко перевищають всі інші відділи. Значить, більшість висловилась не лише за будову такого Дому, але навіть обіцяла фінансово помогти. Решта відділів, крім одного, висловилися за таку будову Народнього Дому, але не обіцювали фінансової помочі.

Треба це повитати. Бо таки з того виходить, що є надія для нюйорчан, що така важна справа, як будова модерного українського Народнього Дому в місті Ню Йорку, не завмре і при догідній хвилині її можна буде сповнити.

Бо сповнити таки її конче треба. Бо це не жарт, що нам, а властиво нашим молодим, тут родженим поколінням, конче треба чогось кращого і модернішого, коли ми хочемо їх при собі притримати. Це не жарт, і над тим мусять застановитись усі наші інституції, всі церковні громади, ціла наша суспільність, а навіть українські запомогові орґанізації, які своїх центрів у Ню Йорку не мають. Бо це певне, що коли ми нашій молоді не дамо того, чого вона потребує, то вона пропаде для української суспільности, а водночас пропаде для наших запомогових інституцій. Не буде кому продовжати життя наших інституцій, а також не буде кому нашим братам у краю помочі подати. Бо старші покоління вимирають. А на їх місце хто приходить? — Мало хто. Бо молодь не хоче по наших ріжних галях брудних кутів витирати.

Тому треба не занедбувати цеї справи. Хай покищо провід у тій справі далі веде згаданий Комітет Відділів У. Н. Союзу, поки та справа не буде як слід розпропаґована та вияснена цілому нашому загалові. Але далі до цеї справи мусять приступити всі: запомогові орґанізації, церковні громади, політичні клюби, ОДВУ, Союз Українок і т. д. До цеї справи повинні приступити також поодинокі люди, наші бизнесмени та старі українські ветерани з народньої ниви, які нераз мріяли про здвигнення в Ню Йорку гарного, модерного українського Народнього Дому. Коли всі разом візьмемось, то довершимо того діла, хоч воно може і досить трудне. Бо побудувати гарний дім та в доброму місці в Ню Йорку далеко тяжче, ніж в іншій місцевості. Всежтаки це можна довершити, бо нас у Ню Йорку далеко більше, ніж в котрімнебудь іншім місті.

Петро Мартинюк,
член 204-го від. УНС.

НЕ МОЖНА ВИВОЗИТИ ЗАЛІЗА.

Федеральний уряд Бразилії заборонив вивіз за границю заліза та інших металів. Відносне рорпорядження одержали капітани всіх бразилійських портів.

ХІД І ВДАЧА ЛЮДИНИ

Загально відома річ, що людська вдача відбивається не тільки на обличчі людини, але й на багатьох її чисто зовнішніх ознаках, які, здавалось би, є чисто випадкові. І саме хід так тісно є повязаний із вдачею людини, що може служити за образ людської вдачі.

Зверніть увагу, що люди, які ходять дуже швидко й завжди спішаться, що вони в усьому є такі рухливі, в кожній своїй дії і поведінці. Вони в усіх життєвих умовинах намагаються перескакувати три сходи нараз і часто по дорозі зачіпаються за перепони, викликаючи упадок інших. Це люди звичайно амбітні та для інших чато небезпечні: в житті вони хочуть бути перші.

Протилежну вдачу виявляють люди, що йдуть дуже повільною ходою, начеб кожний крок коштував їх великого зусилля. Це люди, які бояться втратити надто багато своєї енергії, а які, навпаки, хотілиб мати від життя якнайбільше, без великого зусилля, найрадше, щоб усе само до них прийшло. Це в меншій чи більшій мірі життеві сибарити, або бодай кандидати на них.

Люди, що мають тиху й еластичну ходу, що ніколи не ступають голосно, проходжуючись безшелестно й обережно по землі, мають теж таку вдачу: обережну, обачну і — підступну. Вони йдуть крізь ціле життя передбачливо, виминаючи перешкоди зручно й просковзом, говорять звичайно тихо, керуючись у житті часто підступом і фальшом. Бережіться людей з котячою ходою!

Повна протилежність до них, це люди, що в них хода голосна, тверда, кроки великі, міцні, цілою стопою. Це найчастіше люди енергійні, певні себе, рішучі, що в свому житті йдуть прямолінійно, сміливо й чесно. Кажуть, що таку ходу мають звичайно військові й люди, що займають провідні становища. Люди з певною, твердою ходою заслугують на довіря.

Ті чотири роди людського ходу, це найбільш характеристичні й типові відміни. Очевидно в людей трапляються і комбінації цих ходів, тобто не в усіх випадках однаково ходять. В усякому разі кожна людина має свій притаманний собі хід, який уже їй лишається на ціле життя. І як хто йде вулицею, так йде теж крізь своє життя. Як легко можна завважити, кожна людина при ходженні виконує теж деякі рухи рук. Звичайно буває так, що при русі правої ноги порушується ліва рука й навпаки.

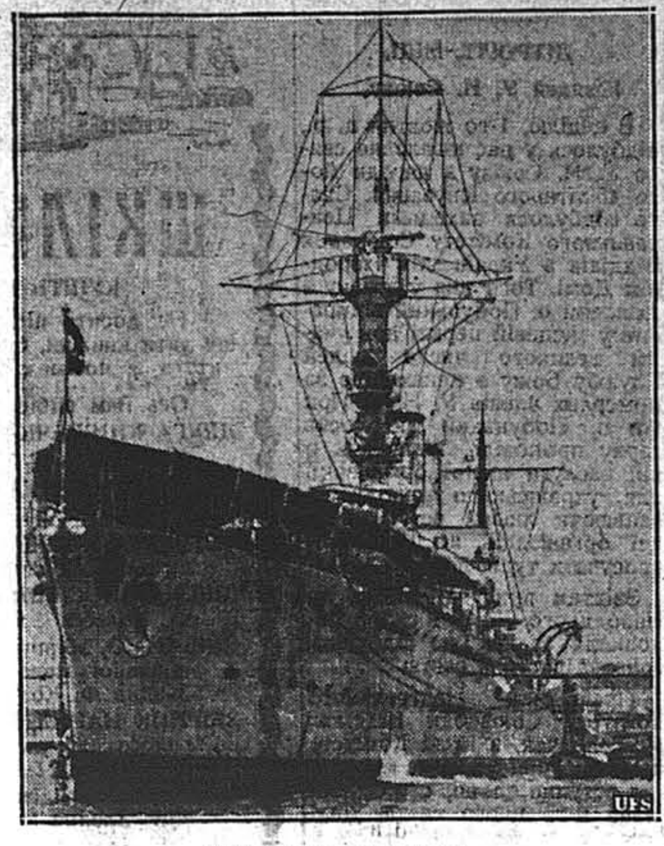
Оті рівночасні рухи ніг і рук навели вчених на здогад, що рухи рук при ходженні, це спадщина ще з тих часів, як наші предки ходили на чотирьох кінчинах. Разом із тим дехто пробував теж у цих рухах рук знаходити вияв людської вдачі.

Отже кажуть, що люди, які при ходженні дуже сильно вимахують руками, це звичайно люди незручні й несамостійні. Натомісць спокійні й зрівноважені рухи рук виявляють вдачу людей, які вміють панувати над собою й тримати в корбах свої інстинкти.

Кажуть, що люди з нахилом до думання й до мріяння, отже поети, мистці, вчені — часто закладають руки на плечі а то й сплітають пальці. Люди нервово хворі часто наго закидають руки назад.

Безперечно, між ходою людини, а при тім деколи й рухами рук, та вдачею її є доволі тісний звязок. Спосіб ходження кожної людини виявляє доволі виразно індивідуальні прикмети людської вдачі.

European Powers—At Sea

ВІДОМИЙ „РЕЙДЕР".

Німецький кружляк „Емден", що десь чатує по Атлантику на аліянтські кораблі.

ВІДРАЗУ СТАВ МІЛІОНЕРОМ.

Недавно 25-літній Орляндо Ферара заїхав з Ню Йорку до Голівуду двоколесником і пробував там стати фільмовим актором. І в Голівуді мало що не голодував. Звичайно тільки дрібні монети побренькували в кишені. Та от дістав телеграму з Італії, що там умер його багатий свояк і лишив йому 12 мільонів долярів.

ЗАБАГАТО БЮРОКРАТІЇ Й ЦЕНЗУРИ

ЛОНДОН. — Публика, видавці ґазет і читачі нарікають на урядові установи, що з огляду на війну завели таку цензуру, якої не можна видержати. І то ще тому, що вона в руках бюрократів, які своїм поведенням убивають не тільки ріжні новини, але й бізнес.

ЗАГАДКОВИЙ ВИБУХ УБИВ 5 ХЛОПЦІВ

У копальняній околиці коло міста Рок Спрингз, у стейті Вайоминґ, убив вибух 5 дітей, у віці від 9 до 11 літ. Їх тіла були так пірвані на куски, що їх можна було розпізнати лише з кусків одіння.

Розсліди, зроблені шерифом, дозволяють догадуватися, що діти знайшли коло копальні кусок динаміту й стали ним бавитися.

СМЕРТЬ КАПІТАНА ПОРОМУ ПРИ КЕРМІ

Пором „Кросліп", що курсує між Манчестером і Сієтлом, у стейті Вашинґтон, наїхав у суботу зполудня у Манчестері на стоячий при березі магазин, ушкодив його, розбив власний причал та сильно пострашив своїх 25 пасажирів. Коли обслуга порому кинулася до капітана за виясненням, вони знайшли його при кермі, але неживим. Він мав близько 70 літ життя й упав видно жертвою удару серця.

НАСЛІДКИ ЇЗДИ ДЛЯ ПРИЄМНОСТИ

Коло 3. години в суботу рано, коло Покіпсі, Ню Йорк, згинули трое молодих людей, що вибралися в авті на прогульку для приємности; видно, їх автомобіль не зробив потрібного скруту, вискочив на шкарп і скотився в млинівку. Йосиф Пізик, Михайло Руснак і Беті Кемац утонули, а Михайло Зуренко, небезпечно покалічений, добувся з води й пішов до шпиталю.

ПЯНЕ СЕЛО І ЩО З ТОГО ВИЙШЛО

Як повідомляє сербська преса, з Білгороду до Загребу їхало вантажне авто, що везло кілька великих бочок вина. Нещастя хотіло, що на закруті в одному селі впала 800-літрова бочка з авта на землю і розбилася. Приявні селяни негайно кинулися з ведрами та коновками і вспіли ще врятувати більшість вина. Потім почали пити. Пили старші й молодші, мужчини та жінки. Усі пили й цілувалися та обіймалися. Це „веселіє" скінчилося одначе трагічно, бо почалася між двома сусідами сварка, яка перемінилася в бійку всіх проти всіх. На площі бою остався один чоловік убитий та багато ранених.

СПИС ІНДІЯНСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ.

Канада переводить спис індіянського населення цього року. Спис переводять урядові агенти для індіян, духовники, купці і державна поліція. Індіянський перепис переводить і проголошують що пять літ. Останній перепис у 1934 році виказав 112,510 індіян у Канаді. Цього ротку сподіваються нарахувати 118,000.

ІТАЛІЯ РЯТУЄ ВПЛИВИ НА БАЛКАНІ

РИМ. — Італія, що досі вважала Балкан сферою своїх впливів, заклопотана тепер посяганнями Советів на Балкан. Ось тому доradжує Румунії добровільно відступити принаймні більшу частину Добруджі Болгарії, а також частину Трансильванії Мадярщині, щоб тим чином зблизити всі ті краї разом і їх погодити та заставити держатись разом супроти спільного ворога — Советів. Якби це вдалось, Болгарія і Мадярщина малиб іти проти Советів, колиб вони вимагали від Румунії звороту Басарабії.

ОБВИНУВАЧЕНА ЗА ДИТИНОВБИВСТВО

У Медині, Ню Йорк, арештовано 45-літню пані Перл Донгем під закидом, що вона вбила своїх 3-дітей 12. вересня цього року.

Двоє з тих дітей згоріли в пожарі фарми, а одна дитина вмерла в шпиталі з попечень підчас того пожару. Розсліди тіл померлих коронером показали, що діти були сильно побиті.

УЙШОВ СМЕРТИ

20-літній Андрій Куфлюк з Веланд, Онт., живе нині, щоб оповісти людям, як він вирятувався з пащі смерти. Це не був жарт, коли його в часі купелі в місцевім каналі водопроводова рура, якою місто тягне воду, всмоктала. Куфлюк отямився, як уже був 240 стіп у рурі, якою йде вода з озера до загального збірника сім стіп на секунду. Будучи добрим пливаком, Куфлюк обернувсь у рурі та надлюдськими зусиллями видістався із струї рури, де його вирятували робітники.

Сиве волосся починає показуватися на голові осіб білої раси пересічно у 35 р. життя. У муринів показується воно кілька літ пізніше.

Обчислено, що нагода бути убитим автом є у ночі чотири рази більшою як у день.

ПРАЦЯ КОМІТЕТУ ВЗАЄМОВІДНОСИН ПРАЦІ

ВАШИНҐТОН. — На основі статистики виходить, що комітет взаємовідносин праці, оснований на законі Ваґнера, фактично вносить іще більше замішання в організовану працю, ніж було його перед тим. За час трилітнього діяння цього закону число страйків збільшилось більше, як два рази. Перед тим було страйків трохи менше як чотири і пів тисячі, а за той самий час по введенні закону було їх більше, як девять тисяч.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЛУДЛОВ, МАСС. Мітинг і організаційні збори Тов. ім. Ів. Франка, від. 253., відбудуться на українській гали від 2. год. пополудні в неділю, 5. листопаду ц. р. Уряд просить, щоби члени прийшли всі начас і привели своїх дітей, щоби й діти почули слова нашого окружного організатора, п. А. Маланчука, котрий загостить до нас на згаданий день і буде обговорювати і пояснювати справи У. Н. Союзу. Це буде для нас корисно, коли всі, молодь і старші, довідаються про всі привілеї, які дає наш Батько Союз. — Отже всі, старші і молодь, як один, на організаційні збори. — Павло Хомин, предс.; П. Павлів, кас.; Іван Приступа, рек. секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Місячні збори Тов. ім. вана Франка, від. 241., відбудуться в неділю, 5. листопаду, в 1. годині пополудні, в гали парохіяльній, Вест Скул ст. Проситься членів прибути на збори і привести молодих кандидатів та вписати до У. Н. Союзу. — П. Галонішка, секр.

М. Костишин.

ОСІННА ХИМЕРА

Осінь, осінь холодніє,
Краса никне, все марніє,
Спів пташини зтиха мовкне,
Цвіти вянуть, листя жовкне.

Трава сохне, засипляє,
Ріля чорна поглядає,
Як осінная богиня
Стелить срібне павутиння.

Сонце гріє, як мачуха,
Аж прилетить заверуха,
Буревії, метелиці
Вкриють личенько землиці.

Зимний вітер як погрозить
Все морозом заморозить,
Стави, ріки ледом вкриє,
Краси пишність геть розвіє.

В вічі гляне зима люта,
На неї йде в часі скрута;
Во весною шумні води
Життя збудять у природи.

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ

(5)

Урятувавшись на гиляці перед львом, Пері попав у другу небезпеку: перед ним, присівшись, лежав леопард і, вискаливши зуби, давав тим Перієві до зрозуміння, що задумує робити. Та Пері тихесенько, без гомону, здійняв із себе стрільбу і ще заки леопард скочив на нього, висмалив йому просто в череп.

Та леопард, хоч зазнав смертної рани, таки ще мав на стільки сили, щоб скочити на Перія. Тягаром свого тіла він вивів його з рівноваги. Пері випустив наперед стрільбу, далі сам захитався і впав разом з мертвим леопардом на землю. А там, унизу, лев ще далі ждав на свою жертву і тепер готовився до скоку.

Недалеко місця цеї події мандрував по нетрах Тарзан, у товаристві Павла Дарнота, офіцира французької маринарки, який тепер став нерозлучним товаришем Тарзана. Вони разом мандрували по нетрах, разом переживали ріжні пригоди, разом пускались на небезпечні підприємства. Разом вони виполювали торговців невільниками.

Сонце повільно пускалось униз і набирало червоної краски. Водночас прибирало далеко більшу форму. Крізь нетри чимраз частіше продиралися звірячі голоси. В день звірі по більшій частині спали і відпочивали. А з заходом сонця вони зривались і готовились до ловів. Нагло Тарзан, занюхавши щось, зупинився.